

ELS REIS A PARTIR DELS ANYS QUARANTA

El dia 5 de gener és esperat per grans i petits. A Torroella, com a molts altres pobles, aquesta diada no ha resseguit un camí gaire planer.

Als anys quaranta i escaig, la cavalcada dels Reis s'anava deteriorant, fins al punt que només desfilaven tres cavalls, tres reis i un personatge que tocava el bombo. En aquell temps, l'Ajuntament feia els Reis als qui ho necessitaven per manca de recursos, però molta gent se n'avergonyia i no ho demanava i d'altres, en canvi, tot i estar ben situats, se n'aprofitaven amb molta cara.

Tot parlant-ne al cafè Coll i tement que passés el mateix que a Pals (els nens anaven a esperar els Reis a la carretera, però Ses Majestats trobaven dificultats i no podien arribar), una colla de pares amb fills petits varen decidir intentar de ressuscitar la festa, tenint en compte que en aquell temps gairebé era l'únic espectacle que es feia per als infants.

Va sortir la idea de llogar una orquestra que animés la cavalcada. La idea d'en *Miquel Cristòfol* va resultar bona, perquè al mateix vespre i sense sortir del cafè es varen recollir prou diners per llogar-la i encara en varen sobrar per dedicar-ho a la cavalcada. En la següent reunió ja eren una vintena de pares i allà mateix, al cafè Centre, es va proposar confeccionar tota una llista de persones de Torroella i pobles del voltant que es considerava que podien fer alguna aportació econòmica, per anar-los a trobar i demanar la seva col.laboració i renunciar a tota possible subvenció de l'Ajuntament, perquè desviés el pressupost en qüestió cap a beneficència.

A mesura que es tenien els diners s'anaven programant les activitats que es podien fer. Un equip de voluntaris i voluntàries, amb el senyor *Josep Pujol* al capdavant, eren qui tiraven endavant la festa. Es contractaren els focs d'artifici, s'organitzà la recollida de cartes a l'entrada de l'Ajuntament amb un setial i una estora al camí de la plaça. Es va rebre la col.laboració desinteressada d'una casa d'envelats de la Bisbal, que només va demanar com a compensació que, si mai organitzaven la Festa Major, recordessin els seus serveis, i deixaren tot el que se'ls va demanar. Un dels grans esdeveniments va ser poder muntar altaveus, cosa impensable i nova en aquella època. En *Josep Pla* donava la benvinguda als Reis. Es varen fer programes que es repartiren als comerços i als col.laboradors, enrotllats, segellats amb lacre i lligats amb una beta de la fàbrica fent de llaç, com si

fossin pergamins. Si sobraven diners, cosa ben normal, pagaven el jornal dels dos homes que s'encarregaven de tirar els coets des del Castell abans de llançar el castell de focs. I, si tot i això sobraven diners, es donaven a l'Hospital.

Un any, fins i tot es pogué comptar amb la presència d'uns quants cornetes i tambors de la banda del destacament de Figueres, que feren de patges i amenitzaren la cavalcada i agraïren el bon tec de *can Mitjà* tocant diana florejada per tots els carrers de la vila abans d'anar a buscar la SARFA per tornar cap a casa la diada de Reis.

El senyor *Josep Pujol* diu que només recorda dues negatives per a la col.laboració a la cavalcada i que, per tant, tothom hi posava el seu granet de sorra. L'única crítica que recorda dels veïns de Torroella: el fet de començar-la massa tard. Però el motiu podia més que les ganes de començar més aviat, ja que s'havia d'esperar que la gasolinera tanqués per començar amb els focs.

I així es va fer durant una colla d'anys i, tot i que alguna vegada varen sortir sense orquestra, l'experiència feia millorar altres aspectes i tothom deia que era la millor cavalcada de la comarca.

La col.laboració del senyor Pujol va durar fins l'any que va sorgir una recollida de cartes paral.lela a la que feia la Comissió i, considerant que això trencava el bon ambient i la unanimitat dels anys anteriors, decidí deixar-ho i com diu amb paraules textuais: "*Carregant la meva parcel.la a les espatlles d'en Jaume Surroca el qual, amb la seva paciència, ja m'havia suportat els anys anteriors i gràcies al seu bon fer, la meva sortida no es va notar*".

Jo crec però, que tot i que diu que no es va notar la seva sortida, estic segura que tothom es recordarà de la seva feina.

Una altra de les persones que es va dedicar a l'organització de la cavalcada va ser el senyor Ramiro, i ho va fer durant més de dotze anys, seguint la tradició i la manera de fer de sempre.

Cap als anys 70, la gent va anar plegant per raons de temps, de fills (els portaven a esperar els Tres Reis d'Orient) i algun problema o picabaralla. Dos dels més joves, que ja feia anys que hi participaven (des dels 10), varen agafar el relleu. Eren en *Josep Pujol* (el fill, que ja sabia de què anava tot perquè ajudava molt el *senyor Ramiro*) i l'*Enric Borràs*. Amb divuit o dinou anys varen buscar gent que havia participat en la cavalcada anteriorment per a què hi tornessin, un d'ells va ser en *Josep Vilavedra* que feia de Rei negre.

La cavalcada als anys setanta. El Rei blanc i una de les carrosses.

Gairebé no hi havia pressupost però comptaven, com sempre, amb la col.laboració de la gent: les senyores feien cosir alguns vestits per als Reis i, cosa ben curiosa, les monges de clausura de Torroella rentaven i planxaven la roba. L'Ajuntament hi posava els diners dels focs que el senyor Pujol anava a contractar personalment a Barcelona, els caramels es compraven a les pastisseries de la vila, les quals en regalaven algun quilet.

Les carrosses (com a mínim sortien tres carrosses, tres reis a cavall i la tradicional estrella; algun any havia

sortit, fins i tot, el carro dels morts i una carreta molt maca) es feien als Sementals i la gent es vestia al Cine Petit. Un detall: es pintaven amb fum d'estampa. Després de la cavalcada hi havia el tradicional berenar, que ha arribat als nostres dies, que es feia per als participants a la Sala de Plens de l'Ajuntament (l'actual despatx de Tresoreria i Intervenció). I el recorregut era el mateix que l'actual.

Altres persones que hi participaven i en tenien cura eren la *Teresa Pujol*, els *Batallé*, en *Pitu Cruset*, en *Xavier Darné*, l'*Enric Torrent*... Però va arribar el dia que en Josep Pujol va anar a esperar els Reis amb els seus fills i va deixar de fer-ho. De totes maneres, ara que els seus fills fan carrossa per la diada dels Reis, aquest darrer any ha portat el tractor d'una carrossa.

Prop de l'any 75, ho portava la *Teresa Pujol*. Uns anys més tard, quan la colla d'en *Genís Casamort* i l'*Enric Torrent* portava també la Festa Major, varen agafar el relleu de la cavalcada dels Reis.

El recorregut era el mateix i es pintaven al Cine Petit. Sempre miraven d'aprofitar el que es podia de l'any anterior, però sempre es necessitaven coses noves: material per a les carrosses, vestits per als patges i per als reis (eren fets per la *Llar de Jubilats*, la *Maria Farró*, la *Paquita Begudà*...) i calia contractar els focs.

La gent que volia fer de patge, s'apuntava a l'Ajuntament i es triaven els més alts.

Encara es muntaven les carrosses als Sementals, però quan s'hi varen fer els Bombers es varen trobar amb el problema i la necessitat de trobar un altre local. Es varen fer servir uns magatzems d'en *Mercader*, un garatge de ca l'*Alió* al carrer del Roser, l'*antic escorxador*, que era un local municipal, un magatzem d'en *Fausto*... fins arribar al que es fa servir ara, un magatzem cedit pel senyor *Rogeli Parals*.

També ha canviat el local on es vesteixen els patges... Quan varen començar a fer les obres al Cine Petit es va anar a l'*Esplai* (local parroquial) on actualment encara s'hi fa.

Quan pregunto a Genís Casamort per alguna anècdota curiosa o divertida, em diu que són moltes, amb tanta gent sempre passava alguna cosa, però que això feia que s'ho passessin molt bé. Les que més abunden són les dels tractors i motos que es paren, cavalls que s'espanten i fins i tot una vegada es va encendre el motor del "Willis" que portava l'Estrella d'Orient. Ell diu que arran d'una anècdota d'aquestes ara encara fa de Reis. Resulta que un any, el 82, era gairebé l'hora de sortir i faltava un rei i li

va tocar a ell vestir-se i pujar a dalt del cavall (mai n'havia muntat cap). Però creu que val la pena per veure la cara de felicitat dels nens. Jo n'estic convençuda, en Genís fa 21 anys que participa de la cavalcada i d'aquests, 14 que fa de rei.

L'Enric Torrent, que també és una de les persones que fa més temps que hi està implicat, ara ho fa des de l'Ajuntament. A partir del 79, amb els ajuntaments democràtics es va fer una Comissió de Reis, formada per la gent de l'Ajuntament i els qui volien ajudar a organitzar la cavalcada. Es va començar a lligar tot des de l'Ajuntament, el pressupost cada any volia ser més alt...

Cada any, un mes abans de la cavalcada, la Comissió (l'Enric, la Sabina Plaja, en Ramiro, la Joana Darné, en Pitu Cruset, el jovent de la Comissió de Festes... i d'altres que possiblement em deixo) es comença a trobar per organitzar-ho tot i intentar millorar aquesta festa i evitar petits contratemps i possibles problemes.

Enguany, la cavalcada de Reis depèn totalment de l'Ajuntament de Torroella de Montgrí. El pressupost és força elevat, perquè s'organitzen dues cavalcades diferents: la de Torroella i la de l'Estartit. Cadascuna s'organitza des de l'Àrea de Cultura amb l'ajuda de la Comissió de Reis de cada nucli. Tothom ho fa voluntàriament i cada any hi ha més gent que hi vol participar perquè, a part de l'organització, hi ha la participació de molts altres voluntaris que fan que sigui possible la sortida de carrosses, reis, carters reials, patges...

La cavalcada de l'any 1995.

La cavalcada de l'any 1995.

Sempre però, es va millorant, o almenys s'intenta (l'experiència és una gran mestra). Les carrosses es fan en un local cedit pel senyor Parals; també hi ha qui ho fa en el seu particular, i l'Ajuntament ofereix el material i on s'ha d'anar a buscar el material nou que es necessiti. Des de l'Àrea de Cultura, al Museu, s'informa a qui ho demani de com ser patge, fer carrossa o donar un cop de mà.

El recorregut és el mateix de sempre, hi ha més vestits nous i es treuen els elements de caire bèl·lic o violent de la cavalcada. Aquest darrer any també hi ha hagut innovacions a Torroella pel que fa a la recollida de cartes. El dia 5 de gener, al matí, varen venir els patges dels carters a muntar el seu campament per fer més còmode l'estada dels carters reials i dels nens i nenes que van a tirar la carta a les tres de la tarda. D'això s'encarregà el grup de teatre "La Carota", i la veritat és que la gent en va sortir molt contenta, perquè en comptes de fer una hora de cua a peu dret esperant només que toqués el torn per entrar a veure al carter, s'esperava tot fent un circuit pel campament on podien cantar, mirar, fer-se el seu fanalet, contemplar els malabars i menjar pa amb xocolata.

A la una del migdia, la gent de l'organització que pot, es troba a l'Esplai per començar a pintar els patges que ajudaran els de la Carota i els Carters. A les quatre de la tarda, es comencen a pintar els tractoristes, carrossaires, patges i finalment els Tres Reis d'Orient.

A partir de les set, i amb el poble a les fosques, comencen els focs i, encapçalada pel ja tradicional bombo, la cavalcada comença a desfilat, i

acaba a la plaça de la Vila, on els Tres Reis fan l'esperat i no menys tradicional discurs des del balcó de l'Ajuntament.

L'àpat dels participants en la cavalcada.

El que no canvia mai tampoc, és l'àpat amb què s'obsequia els participants de la cavalcada. És un dels moments més divertits de l'activitat, perquè tot menjant els entrepans es comenten les bromes i anècdotes de la diada, i després de tanta activitat i nervis perquè les coses surtin bé, la tranquil·litat arriba amb rialles i comentaris.

Mentre les carrosses vagin desfilant i els menuts i no tan menuts sentin, a part de la fred, l'esperit d'il·lusió d'aquesta diada i, petits i grans cridin visques al pas de cada rei i de cada carrossa, i cantin units tot esperant tenir la sort de poder agafar algun caramel, val la pena continuar amb la tradició de la Cavalcada dels Tres Reis d'Orient.

Per això i des d'aquí, m'agradaria donar les gràcies per l'empenta, l'ajuda i la col·laboració desinteressada de tota aquesta gent que ha participat, d'una manera o d'una altra, en l'organització de la cavalcada, des dels inicis fins ara, perquè sense ells no es podria portar a terme aquesta activitat. També voldria animar-los, i a la resta de veïns de Torroella de Montgrí, a continuar somiant i fent somiar els nens i nenes i els qui no ho són tant, per poder continuar gaudint d'aquesta màgica diada.

Àngela Junquer i Mateu